

Változócsillagok

Észlelő	Nk.	Észl.	Műszer	Észlelő	Nk.	Észl.	Műszer
Balogh István	Bli	32	25 T	Nagy Zoltán Antal	Nyz	2	20 T
Balogh Zoltán	Bag	26	8 L	Papp Sándor	Pps	606	24,4 T
Boleska Gábor	Bol	14	9 L	Poyner, Gary GB	Poy	1625	46 T
Csák Balázs	Csk	16	20 T	Reiczigel Zsófia	Rei	73	10x50 B
Csörgei Tibor SK	Csg	50	10x50 B	Reinhard, Peter A	Rep	42	10x50 B
Csikás Máttyás RO	Ckm	328	20 T	Rezsabék Nándor	Rez	9	7x50 B
Erdei József	Erd	21	15 T	Ricza Róbert	Ric	9	20x60 B
Fekete János	Fkj	220	20 T	Ripero, José E	Rip	311	33,4 T
Hadházi Csaba	Hdh	537	16 T	Rózsahegyí Márton	Roz	9	20 T
Hatvani Dorottya	Hrla*	3	20x60 B	Sajtz András RO	Stz	609	10x50 B
Hidvégi István	Hvi	13	10 T	Sárneckzy Krisztián	Sry	11	38 T
Kárpáti Ádám	Kti	7	20 T	Schmidt Attila	Sca	5	24,4 T
Katonka Tibor	Kat	40	20x60 B	Schmidt Zoltán	Smz*	4	20 T
Kerstin, Rätz D	Rek	2	8x30 B	Schweitzer, Emile F	Sch	27	35 SC
Keszthelyi Sándor	Ksz	95	20x80 B	Sípőcz Brigitta	Sic	100	20x60 B
Kiss László	Ksl	128	20 T	Sonka, Bruno RO	Son	923	24 T
Kósa-Kiss Attila RO	Kka	949	7x50 B	Szauer Ágoston	Szu	28	10x50 B
Kovács István	Kvi	57	25 T	Tordai Tamás	Tor	3	20 T
Liziczai László	Lil	76	20x50 B	Uhrin András	Uha	24	10x50 B
Mizser Attila	Mzs	205	12,5 SC	Zalezsák Tamás AU	Zal	105	25 SC
Nagy Barbara	Nab*	1	10x50 B				

Rovidítések: T: reflektor, L: refraktor, SC: Schmidt Cassegrain-távcső, C: Cassegrain-távcső, B: binokulár, az: szabad szem, az új megfigyelőket * jelöli a névkódjuk után.

2002. október–november (JU 2 152 549–609) folyamán 41 észlelő 7345 megfigyelést végzett. Átlagosan azt mondhatunk magunkénak, átlagos észlelésszámmal, habár – mint mindig – sok panaszt hallhattunk az időjárásra. Romániai észlelőink továbbra is szépen szerepelnek az észlelőlistán, bizony, példát vehetünk róluk, különösen akkor, ha figyelembe vesszük a lényegesen jobb magyarországi távcsőállapotokat...

Az egységes elektronikus észlelésbeküldés terén érezhető a fejlődés, ugyanakkor ismét fgyelmeztetjük a változósokat, hogy a „tűrelmi idő” lejárt, hiszen januártól minden, számítógépet használó észlelőnkől csak a Kovács István által kifejlesztett VORS program – vagy az azval megegyező adatformátumot produkáló program – segítségével készült adatbeküldést fogadjuk el. A VOBS a veesz.mese.hu honlapról is letölthető. Az elektronikus (és szabványos!) észlelés beküldéssel óriási munkát vesznek le az adatfeldolgozók válláról észlelőink – megértésüket, segítségüket ez úton is köszönjük!

Észlelőinktől nyomtatékosan kérjük, hogy a használt műszer(ek) paramétereit, az észlelési darabszámot, az észlelt csillagok számát és névkódjukat is adják meg a beszámolóban, továbbá csak a VCSZSZ programjában szereplő változócsillagokról küldjenek észleléseket. Digitális intelmeink után következzenek az elmúlt időszak érdekesebb változós eseményei:

Eruptív és katalizmikus változók

0058+40	RX And	UGZ	Maximumai: JD 552 11 ^m ,6, 566 11 ^m ,2, 602 11 ^m ,6.
0059+53	V723 Cas	N	Az 1993-as év fényes nővéja már csak 14 ^m ,6-s.
0130+50	KT Per	UGZ	JD 572-kor 12 ^m ,9-s, 589 kor 12 ^m ,1-s maximumban.
0231+55	DY Per	RCB	Minimuma után 11 ^m ,6 és 10 ^m ,8 között tovább fényesedett.
0324+43	GK Per	NA	Minimumban, fényessége 13 ^m ,0 körüli.
0349+30	X Per	GCAS	Igen fényes 5 ^m ,9-6 ^m ,0-s, jó égen szabad szemmel is megpillantható. 6 ^m ,5 és 5 ^m ,8 között minden elképzelhető fényességbecslés előfordul, ami azt sugallja, hogy néhány, emlékezetből észlelő amatőr feleseréli az X Per-t a 62-es összehasonlítóval. Ügyeljünk erre! (Térkép: VA 6)
0400+53	XX Cam	RCB	Maximumban, 7 ^m ,3-7 ^m ,5 közötti észlelések.
0416+19	T Tau	INT	Szigorúan tartja 10 ^m ,0-10 ^m ,2-s fényességét (a csillag a hónap változója, l. térképét a Jelenlégnaptárban, III. l. A Téli Hatszög változócsillagai c. cikkünket).
0533+26a	RR Tau	INAS	Látványos hullámzások 10 ^m ,7 és 12 ^m ,9 között. (Kár, hogy csak Pps észleli igazán folyamatosan!)
0543+19	SU Tau	RCB	Maximumban; 10 ^m ,0-10 ^m ,3-s észlelések.
0959+68	CH UMa	UG	JD 549-kor ritka maximumainak egyikének örvendhettünk 10 ^m ,8-nál.
1544+28a	R CrB	RCB	Maximumban, fényessége 5 ^m ,9-6 ^m ,0.
1555+26	T CrB	NR	Szomorúan állapíthatjuk meg, hogy történelmi maximumai (1866 és 1946) után 2002-ben sem tört ki (legalábbis november végéig). Minimumban, zömmel 10 ^m ,2-10 ^m ,4 közötti becslések.
1601+67	AG Dra	ZAND	Október elején rövid, 9 ^m ,0 körül maximumban; az időszak végére 10 ^m ,0-ig halványodik.
1640+25	AH Her	UGZ	Úgy tűnik, továbbra is fényállandósulásban, 11 ^m ,6-11 ^m ,8.
1744-06	RS Oph	NR	Minimumban, 11 ^m ,7 és 12 ^m ,0 közötti hullámzások. Legutóbb 1985-ben volt kitörése, következő maximuma egye inkább esedékes (maximumai: 1898, 1933, 1958, 1967, 1985). Minél gyakrabban észleljük a hajnali égen! (Térkép: VA 4)
1841+37	AY Lyr	UGSU	JD 599-kor 12 ^m ,8-s maximumban.
1813+49	AM Her	AM	„Halvány” állapotban, 15 ^m ,0 és 15 ^m ,3 között.
1843+00	V603 Aql	NA	Komáromi Kacz. Endre 1918-as nővéja továbbra is minimumban, 11 ^m ,0-11 ^m ,5-g.
1855-22	V4743 Sgr	N	A nóva tovább halványodott, október közepén már 9 ^m ,5-s.
1920+50	CH Cyg	ZAND	8 ^m ,2 és 8 ^m ,8 közötti észlelések. Fényességbecsléskor ügyeljünk a csillag vörös színére (Purkinje-effektus)!

2007+20b	FG Sge	RCB	Októberben $15^m,5$ alatti, novemberben elkezdett fényesedni. Poy becslései szerint novemberben $15^m,3-15^m,1$ -s.
2016+21	PU Vul	NC	Fényessége $12^m,2-12^m,4$ között alakult.
2146+12	AG Peg	ZAND	Halvány, $8^m,5-8^m,8$ -nál.
2209+12	RII Peg	UG	Az egyik legfényesebb törpe nova maximumai: JD 549 $10^m,5$, 589-kor $11^m,7$.
2318+17	IP Peg	UG+F.	JD 572-kor $13^m,0$ -s maximumban. Pps fedésből származó halványodást észlelt ezen az estén.
2321+13	DX And	UG	JD 607-kor maximumban, $12^m,8$ -s. Ritka kitöréseinek egyikét észlelhettük.

Mirák

0018+38	R And		$9^m,8$ -ról fényesedett fel november végi $7^m,5$ -s maximumába.
0110+55a	VZ Cas		JD 572 körül $12^m,9$ -s minimumban.
0214+03	Mira	Cet	$4^m,1$ és $7^m,4$ között halványodva november közepén hagyta el a szabadszemes tartományt.
0231+33	R Tri		Októberi minimuma után november végére $8^m,5$ -ig fényesedett.
0320+43	Y Per		$10^m,0$ -ról november végére $8^m,5$ -ra fényesedett.
0549+20a	U Ori		$11^m,8-8^m,8$ között fényesedett.
0942+11	R Leo		November második felében szabadszemes, $5^m,5$ -s maximumban.
1037+69	R UMa		$8^m,8$ és $10^m,5$ között halványodott.
1231+61	S UMa		Szokásos hosszú maximuma után október közepén kezdett el halványodni. November végén $10^m,5$ -nál.
1239+61	T UMa		$7^m,4$ -s maximumából $8^m,8$ -ra halványodott az időszak végéig.
1517+37	S CrB		A megszokottnál jóval fényesebb maximuma októberre is áthúzódott, november végén még mindig $7^m,5$ -s.
1631+37	W Her		Október elején még $11^m,0$ -s, majd gyors fényesedés után november közepén $8^m,2$ -s maximumot produkál.
1632+66	R Dra		Október elején $12^m,5$ körüli minimumban. November végére $9^m,5$ -ig fényesedik.
1934+49	R Cyg		Szeptemberi minimumából csak lassan tér magához, november végén még mindig csak $13^m,0$ -s.
1946+32	χ Cyg		Október közepén minimumban, $13^m,3$ körül. November végén már $12^m,0$ -s.
2108+68	T Cep		Fokozatosan halványodott $6^m,5$ és $8^m,8$ között.
2307+59	V Cas		November végén $8^m,2$ -s maximumban.
2353+50	R Cas		$11^m,2$ és $9^m,0$ között fényesedett.

Félszabályos, L és RV Tauri típusú változók

0014+44	VX And	SRA	Októberben továbbra is szokatlanul halvány, $9^m,2-9^m,5$ -s. Október végére $8^m,8$ -ig fényesedik.
---------	--------	-----	--

0421+64	RY Cam	SRB	Továbbra is gyors, kb. $8^m,0$ és $9^m,0$ közötti változások jellemzik, ez az utóbbi időszak egyik legérdekesebb folszabályos változója! (Térkép: VA 9)
0629+38	UU Aur	SRB	$5^m,5$ és $6^m,0$ között halványodott.
0905+67	RX UMa	SRB	A kevés észlelés is szépen kirajolja az egyik „legjobb” távcsőves SR fényesedését $12^m,0$ -ról és $10^m,5$ -ra.
1151+58	Z UMa	SRB	Egynásznak némiképp ellentmondó észlelések alapján $8^m,5$ körüli hullámzások.
1315+46	V CVn	SRA	$7^m,1$ és $7^m,6$ közötti halványodás sejtethető a kevés beérkezett észlelésből.
1336+74	V UMi	SRB	$8^m,2$ és $7^m,7$ között bizonytalankodott.
1633+60	TX Dra	SRB	$7^m,1$ és $7^m,8$ között halványodott.
1640+55	S Dra	SRB	Önmagához képes mindvégig fényes, $8^m,2$ – $8^m,5$ közötti adatok.
1646+57	AH Dra	SRB	Alig változik, zömmel $8^m,0$ – $7^m,8$ körül észlelték.
1826+21	AC Her	RVA	JD 549-kor $8^m,6$ -a főminimumban, JD 590-kor $8^m,0$ -s mellékminimumban.
1842-05	R Sct	RVA	A változóészlelők általános megelégedésére JD 575-kor $7^m,0$ -s főminimumban. November második felében gyorsan visszatényesedett, néhány észlelő $5^m,0$ -s értéket is észlelt.
1927+45	AF Cyg	RVB	$7^m,3$ -ról fényesedik $6^m,9$ -ra.
2033+17b	EU Del	SRB	$6^m,0$ – $6^m,5$ között változott.
2040+17	U Del	SRB	Vlazonylag halvány. $7^m,1$ – $7^m,3$ -a.
2356+59	WZ Cas	RVB	Az utóbbi évek leghalványabb állapotában figyelhetjük meg. Októberben $8^m,0$ közelében, novemberben kissé fényesebb, $7^m,6$ -a.

MIZSER ATTILA

Változós hírek

Nova Sagittarii 2002/4=V4744 Sgr

Vello Tabur ausztrál amatőrcsillagász fedezte fel a Sagittarius negyedik nováiját 2002-ben, egy 100-as teleobjektívvel 2002. október 25,44 és 25,48 UT-kor készített CCD felvételeken, $9^m,7$ -s fényességnél. A csillag 2000-es koordinátái: RA= $17^h 47^m 21,724$, D= $-23^{\circ} 28' 22,79$. A területet az OGLE II csoport is megfigyelte az 1990-es évek első felében, és az „új” csillag helyén nem észleltek semmit. M. Fujii spektroszkópiai mérései erős H α emissziót mutattak, így az objektum novaként való azonosítása biztosnak látszik. A felfedezés két történeti érdekességgel is bír: 1. soha nem fedeztek még fel egy éven belül négy novát ugyanabban a csillagképben; 2. ez az első CCD-kamerás novafelfedezés, korábban a nagy látómezejű fotókkal, illetve a vizuális technikával bukkantak rá a novákra. A CCD-technika láthatóan ezt a hagyományos amatőrcsillagász területet sem hagyja érintetlenül... (IAUC 8001, 8003, 8004, 8006 és vsuet-es anyagok alapján – Ksl)